

Сыдыкова Махабат Бейшенбековнанын “Математика курсу боюнча студенттердин өз алдынча иштөө компетенттүүлүгүн калыптандыруунун илимий-методикалык негиздери” деген темадагы, 13.00.02-окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (математика) адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн коюлган диссертациясына расмий оппонент, педагогика илимдеринин кандидаты, доцент К. А. Стамалиеванын

ПИКИРИ

1. Изилдөөнүн адистикке дал келиши. Сыдыкова Махабат Бейшенбековнанын 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (математика) адистиги боюнча “Математика курсу боюнча студенттердин өз алдынча иштөө компетенттүүлүгүн калыптандыруунун илимий - методикалык негиздери” деген темада жазылган кандидаттык диссертациясында окутуунун максаты, милдеттери окутуунун жаңы деңгээлге өткөндүгүнө башланыштуу жана окутууну жаңылоо маселеси азыркы учурда актуалдуу болгондуктан, студенттерге кесипке багытталган математикалык билим берүү менен алардын кесиптик компетенттүүлүгүнө керектелүүчү математикалык маданиятын калыптандыруу максатында кесипке даярдоодо математикалык билимдеринин колдонмо багыты изилденген. Бул багыт 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (математика) адистигине туура келет.

2. Изилдөөнүн актуалдуулугу. Кыргыз Республикасынын кесиптик жогорку билим берүү системасында, кредит технологиянын негизинде компетенттүүлүк мамилелерди киргизүү маселеси төмөнкү факторлор менен шартталгандыктан, диссертациянын изилдөөсү өтө актуалдуу:

- эмгек рыногунда студенттердин өз алдынча мобилдүү, демилгелүү, рационалдуу чечимдерди кабыл алууга жөндөмдүү адистерге болгон талаптын жогоруланышы;

- Болон процессинин алкагындагы КРнын Өкмөтү белгилеген чечимдерине ылайык кесипкөй адистерди даярдоонун моделдерин түзүүнүн зарылдыгы;

- кесиптик жогорку билим берүүнүн бардык багыттары боюнча жаңы муундагы мамлекеттик стандарттарындагы белгиленген талаптар.

Мамлекеттик стандартка ылайык студенттердин болочок кесиптик компетенттүүлүгүн калыптандыруу процессинде алардын өз алдынча билим

алуу ишмердүүлүгүн калыптандыруу маселеси эң актуалдуу маселелердин бири болууда жана анын илимий - педагогикалык негиздерин изилдеп чыгуу зарылчылыгы теманын *актуалдуулугун* негиздейт.

Диссертацияда берилген илимий жоболордун, жыйынтыктардын жана сунуштардын негизделишинин даражасы тажрыйбалык-эксперименттик негизде анализдөө менен камсыз кылынган. Ошону менен бирге педагогиканын жана методиканын теориялык жоболорунун изилдөөнүн практикалык аспектилери менен ички өз ара байланыштары ишке ашырылгандыгы диссертацияда баса көрсөтүлгөн.

Диссертациянын түзүлүшү коюлган төрт милдетке дал келип, алардын чечилиши ырааттуу удаалаштыкта көрсөтүлгөн. Иш киришүүдөн, 3 главадан, изилдөөнүн негизги жыйынтыктарынан, изилдөөдө колдонулган адабияттардын тизмесинен жана тиркемелерден турат.

Диссертациялык иштин структурасы илимий изилдөөнүн логикасына туура келип, коюлган максаттын жана иликтөөнүн тапшырмаларын толук аныктайт.

Диссертациялык изилдөөнүн биринчи главасы *“Студенттердин өз алдынча иштөө ишмердүүлүгүн уюштуруунун жалпы маселелери»* деп аталып, анда илимий-педагогикалык адабияттарды жана бул багытта изилдөөлөрдү жүргүзгөн окумуштуулардын изилдөөлөрүн анализдөөнүн негизинде кесиптик жогорку билим берүү системасындагы студенттердин өз алдынча билим алуу ишмердүүлүгүн уюштуруунун маңызы, орду, мааниси такталган, андагы проблемалар аныкталып жана аны жоюунун жолдору белгиленген. Студенттердин математика курсу боюнча предметтик компетенттүүлүктү калыптандыруу жана өз алдынча билим алуунун педагогикалык негиздери иликтенген.

Диссертациялык изилдөөнүн экинчи главасы *“Студенттердин өз алдынча билим алуу ишмердүүлүгүнүн камсыздалышынын илимий - методикалык негиздери”* деп аталып, анда изилдөөнүн экинчи, үчүнчү милдеттерин чечилген. Изилдөөнүн экинчи милдетине ылайык, математика курсунун мазмундук түзүмү такталган, студенттердин өз алдынча билим алуу ишмердүүлүгүнүн классификациясы аныкталган жана аны уюштурууну өнүктүрүүнүн педагогикалык модели көрсөтүлгөн. Ошондой эле бүгүнкү күндөгү окутуучулардын окуу процессиндеги сапатын жогорулатуу жана предметтик компетенцияны камсыздоосу, студенттердин өз алдынча билим алуу ишмердүүлүгүнүн компетенттүүлүгүн активдештирүүсү, өнүктүрүүсү жана окутуунун жаңы өнүгүү методикасын иштеп чыгуунун жана аларды ишке киргизүүнүн маанилүүлүгү каралган.

Болочок адистердин кесиптик компетенттүүлүгүн калыптандырууда өз

алдынча билим алуу ишмердүүлүгүн уюштурууну ишке ашыруунун технологиясы 2.2-параграфында берилген жана окуу процессинде кызыгууну өнүктүрүү милдеттерин чечүүчү шарттары бөлүп көрсөтүлгөн. Компетенттүүлүк мамиленин негизинде математикалык билим берүүнүн сапатын жогорулатуунун бир катар жолдору сунуш кылынган.

Студенттердин математика боюнча компетенциясынын деңгээлин аныктоо үчүн критерийлер (орто, жогорку жана эң жогорку) аныкталган.

Өз алдынча билим алуу системасында студенттин билимин баалоонун шарттары 2.3-параграфында келтирилген.

Диссертациялык изилдөөнүн үчүнчү главасы **“Педагогикалык экспериментти уюштуруу жана анын жыйынтыктарыды талдоо”** деп аталып, анда математиканы окутуу технологиясынын натыйжалуулугун баалоого карата педагогикалык эксперимент жүргүзүлүп, анын натыйжалары статистикалык ыкмалар менен жыйынтыкталган.

“Математикалык анализ” курсун окутуунун атайын түзүлгөн методикалык системанын жана аны окутуу технологиясынын натыйжалуулугун эксперимент учурунда баалаган жана аларды салыштырган, алынган жыйынтыктар талданган. Иштин жүрүшүндө коюлган милдеттерди чечүү үчүн практикалык жана теориялык жоболорду биргеликте кароо менен изилдөө 2012-2015-жылдары үч этапта (иликтөөчү, калыптоочу жана үйрөттөөчү) жүргүзүлгөндүгү баяндалган.

3. Изилдөөнүн илимий жаңылыгы жана теориялык баалуулугу:

- жаңы стандарттын талабына ылайык студенттердин өз алдынча билим алуу ишмердүүлүгүнүн маңызынын, ордунун, ролунун теориялык негиздери жана студенттердин өз алдынча иштөөсүнүн классификациясы такталган жана толукталган;

- математика курсу боюнча студенттердин өз алдынча билим алуу ишмердүүлүгүнүн программалык мазмуну түзүлүп, анын негизинде алардын билим алуу ишмердүүлүгүн калыптандыруу жана өнүктүрүүгө карата окутуу технологиясынын педагогикалык модели түзүлгөн;

- курсту окутуу технологиясын ишке ашырууга карата педагогикалык эксперимент жүргүзүлгөн жана методикалык сунуштар берилген.

- “Математикалык анализ” курсу боюнча электрондук окуу куралы иштелип чыккан.

Иштин теориялык жоболору, изилдөөнүн натыйжалары ар кайсы басылмаларда жарыяланган автордун 23 илимий-методикалык эмгектеринде чагылдырылган.

4. Изилдөөнүн практикалык маанилүүлүгү. Математика курсун окутууда студенттердин өз алдынча билим алуу ишмердүүлүгүн уюштуруу иштеринин технологиясы түзүлгөн. Ага ылайыкталган окуу каражаттары, алардын ичинде атайын электрондук окуу куралдары, көрсөтмөлөр иштелип чыккан жана алар окуу процессинде колдонулган. Бул технологияны башка дисциплиналарды окутуу процессинде дагы колдонууга боло тургандыгы негизделген.

5. Изденүүчүнүн жеке салымы. Педагогикалык, методикалык жана математикалык адабияттарга жана алдыңкы тажрыйбаларга таянуу менен студенттердин математика курсу боюнча өз алдынча билим алуу компетенттүүлүгүн калыптандырууга багытталган изилдөөлөр аткарылган жана аларды практикалык жактан ишке ашыруу иш-чаралары жогорку окуу жайларында жүргүзүлгөн педагогикалык эксперименттер учурунда текшерилген, негизделген жана окуу процессинде колдонууга сунушталган. Математика курсу боюнча окуу каражаттары, электрондук окуу куралдары, методикалык көрсөтмөлөр иштелип чыккан.

Изилдөөнүн оң натыйжалары менен бирге эле, диссертациялык иште төмөндөгүдөй **мүчүлүштүктөрдү** белгилөөгө болот:

1. Диссертацияда айрым бир стилистикалык жана пунктуациалык катаалар кездешет.

2. Диссертациялык иште өз алдынча иштөө компетенттүүлүгүн калыптандырууда конкреттүү компетенцияларды бөлүп көрсөтүп койсо жакшы болор эле.

Бирок, бул белгиленген мүчүлүштүктөр диссертациялык иштин илимий баалуулугуна жана практикалык маанилүүлүгүнө таасирин тийгизбейт.

Сыдыкова Махабат Бейшенбековнанын “Математика курсу боюнча студенттердин өз алдынча иштөө компетенттүүлүгүн калыптандыруунун илимий - методикалык негиздери” деген темада жазылган диссертациялык изилдөөсү КРнын ЖАК тарабынан кандидаттык диссертацияларга коюлуучу талаптарына толук жооп берет, ал эми автор 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (математика) адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын алууга татыктуу.

Расмий оппонент,
педагогика илимдеринин
кандидаты, доцент

Handwritten signature of K.A. Stamalieva

К.А. Стамалиева

Handwritten signature of K.A. Stamalieva
К.А. Стамалиева
15.09.2017